

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrske dežele za vse leto 25 K, za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljenje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljanja naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiristopne petit-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvoje frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se bla govolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo je iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Kmečka in mestna kultura.

Spisal za „Ljub. Zvon“ dr. Ivan Žmavc (Praga).

Često si človek najnavadnejših, čeravno najvažnejših pojavov, bodisi v prirodnih ali duševnih stvarkah, ne zna tolmačiti. Po onem »quotidiana vilesunt« imamo sto- in stokrat dotični pojav pred očmi, ne da bi si ga bolje pogledali in ocenili njega pomen. K takšnim pojavom je prištevati socialni problem o kmečki in mestni kulturi. Smelo rečemo, da je ta problem težišče narodnogospodarskih in kulturnih vprašanj sedanosti.

Kdo izmed nas še ni slišal bridkih tožb našega kmeta o žalostnem, da, o obupnem stanju kmetijstva? Čudim se le, da se pri nas tako malo stvarno pretresa o akutni agrarni krizi, ki razjeda bistvo in moč slovenskega, po veliki večini poljedelskega naroda. Na drugi strani, kdo ne pozna vpliva mest na prosveto? Kdo ne vidi, da vlada na svetu premakljivi kapital, ki je osredotočen po mestih, in da izpodkopavata kmetijstvo industrija ter velika trgovina, ki sta tudi mestnega značaja?

In vendar si je malokdo v svesti razmerja med kmetijstvom in meščanstvom. Le redki so oni, ki vedo, kaj je mesto za prosveto. Celu učenjakom ni to jasno. Slavni pravnik romanist Ihering priznava »v svojo sramoto«, kakor piše sam, da je šele v poznih svojih letih spoznal »velikanski pomen mesta za kulturno zgodovino človeštva«, in obžaluje, da šola malo ali nič ne pripomaga k takšnemu spoznavanju. »Jaz vsaj se ne spominjam, da bi bil na gimnaziji le besedo čul o tem«. Z Iheringom bi se še dandanes moglo govoriti; in vendar, kdo more razmišljati o grški, rimski ... avstrijski itd. zgodovini, ne da bi obenem mislil na Atene, Rim ... Dunaj i. t. d.? In moreš čitati biblijo, ne da bi imel pred očmi zidove Jeruzalema, moreš uživati večno lepe pesnitve o Heleni brez ozadja Priamove trdnjave? Pač mestna je vsa višja kultura, in ne zaman si je ustvaril grški genij za pojem »olikan« fin

izraz: *ἀστικός*, za pojem »okoren«, »surov« pa *ἀγρικός*; podobno Rimljan: urbanus in rusticus (ali celo: paganus.)

Predno razmotrimo bistvo kmečke in mestne kulture, razbrati nam je gospodarske temelje tega nasprosta.

I. Kmečko in mestno gospodarstvo.

Ptice pod nebom ne sejo niti ne žanjejo, a vendar se živijo; za človeka priroda tako ne skrbi: z lastnimi močmi si mora »v potu svojega obraza« kruh služiti — mora delati. Delo ustvarja gospodarska dobra, ki služijo v zadovoljevanje človeških potreb. Po teh potrebah se ravna delovanje, proizvajanje gospodarskih imetkov. Dobra, ki služijo najtemeljnejšim potrebam, prideluje poljedelstvo: živež in surovine; poljedelstvo je temelj vse ekonomije. Človek pa ne živi samo od kruha; on se mora oblačiti, mora se čuvati neugodnosti podnebnja v stanovanjih, in čim bolj se stara človeštvo, tem več potreb nastaja. Poleg praproizvodstva rastejo obrti, razvija se osobito v novejši dobi po iznajdbi parne in električne moči — tehnično vsosvršena industrija ter transport kot sredstvo trgovine. Zemlja je vprav vsled modernih občil vedno bolj enoten gospodarski organizem, v katerem je ustroj od ustroja odvisen; daljav dandanes takorekoč več ni — in to je vzrok tudi moderni agrarni krizi.

Industrija in obrt sta imela sicer vedno nekako prevlado nad poljedelstvom; poslednje daje sicer človeku najpotrebnejše, obrt pa služi takozvanim višjim potrebam. Čim bogatejši so sloji, tem več ima obrt posla; tako je največ v mestih naseljena obrt bila vedno — isto tako je danes industrija — v ožjih stikih s premožnejšimi in izobraženejšimi krogi. Obrt si je umela vsekar zagotavljati odločilno veljavo v državah. Gibna, kakor že je, si je podvrgla v novejšem času moderno tehniko svojim službam, in ves moderni napredek v kulturnih deželah gre v smeri proti industriji. V Angliji živi dandanes komaj 10% prebivalcev od polje-

delstva, v Nemčiji le še kakih 30%, in Avstrija (to stran Litave) istotako dobiva že industrijski ter mestni značaj. Zdi se, kakor da se vsa zapadna Evropa hoče industrializovati, tembolj ko poljedelstvo, čimdalje tem manje nese. Moderna občila so odprla namreč Evropi dežele, kjer se poljedelski proizvodi z mnogo manjšimi stroški pridelavajo nego pri nas; osobito v Ameriki je toliko deviške zemlje, da se naša gnojenja, drenaze itd. potrebna, še izčrpana zemlja ž njo meriti ne more. Naš kmet ne more tako ceno proizvajati kakor ameriški plantažnik; da, vključ deljavi more moderni trgovec ameriško zrnje na našem trgu ceneje ponujati nego par kilometrov od trga zrastle domače. Ta tujezemska konkurenca je glavni vzrok sedanje agrarne krize. Žalibog, se agrarci ne umejo dobro braniti konkurenčnih napadov. Kmetije se opuščajo, mladina drevi v tovarne in mesta; gori označeni napredek se vrši res moderno naglo.

Vpraša se, je li ta napredek zdrav. More to k dobremu privedi, ako bodo polja po Evropi kmalu zapuščena, kakor je nekaj pod pritiskom sicilijanske ali afriške konkurence prej tako plodovita Campagnia opustošena bila in je do danes opuščena? Gotovo daje moderni gospodarstvi napredek mnogo snovi k premišljanju. Na tem mestu ne moremo o tem natančneje razpravljati. Bodi nam dovoljeno, brez dokazov naše mnenje kratko označiti.

Agrarno vprašanje je vredno, da bi se naši politiki in znanstveniki temeljito pedali ž njim. Kadar bodo rezultati najnovejšega obrtnega štetja avstrijskega izgotovljeni, pove nam vsaj približne statistika, koliko našincev živi od poljedelstva, koliko od obrti, industrije, trgovine in od takozvanih svobodnih poklicev. Zadača izobraženih rojakov, ki živijo med narodom, bi bila, izračunati hipotetično breme, ki leži osobito na našem kmetu, določiti nade prodaji naših proizvodov, ki jih dajo poljedelstvo, živinoreja, vinarstvo, naša obrt itd. Tu je ogromno polje narodnogospodarskega dela, in vendar se skoro nič v tem oziru ne stori. Če se oziramo na medsebojni boj naših političnih strank, kakor da bi videli pretep beračev, ki se trgajo za suhe kosti, vržene njim od obložene mize ... zdi se mi, da se sami ne zavedamo, kako slabo se nam godi. Kmetijstvo je po vsej zapadni Evropi na pogibelji, kaj šele pri nas! Kako temu od pomoči? To je vprašanje obstoja našega naroda!

Naše mnenje je, da bi bilo ne samo z našega ožjega, ampak z evropskega stališča veliko zlo, ko bi se pustilo kmetijstvo propasti. Pisatelj teh vrstic je čestilec mestne kulture, kakor bo bolje videti iz II. oddelka pričujoče razprave; zdi se mu pa, ako izgine iz Evrope poljedelstvo, izgine iz nje tudi mestna kultura. Evropa bo potem za Amerikance kot nositelje svetovne prosvete curiosum, kakor sta dandanes Italija in Grška za bogate severne deželjane. Poljedelskemu stanu je treba pomagati radi občega blagostanja.

Poljedelstvo si mora prilastiti vspehe moderne tehnike in se takorekoč industrializovati; zakonodavstvo mora skrbeti za praproizvodstvo bolj nego doslej, ko je največ v službah premičnega kapitala. Šolstvo, zadružništvo, oprostitev ali vsaj olajšitev hipotetičnih bremen, katerih rente tečejo iz zemljišč v žep kapitalistov po mestih, zaščitna carina ... evo sredstev, ki se jih naj agrarni politiki po vzgledu nemških agrarcev poslužujejo v svojo korist. Omenjam mimogrede, da pomenja v trgovinski pogodbi z Italijo, ki se ima sedaj obnoviti, vinska klavzula milijone zlata za naše vinčake. Kot čestilec mestne prosvete kličem poljedelskemu narodu: pazi se! Kake premoči so že pri nas v Avstriji mesta nasproti deželi, videti je iz rezultatov osebne dohodarine, po katerih imajo mesta petkrat več dohodkov nego dežela, čeravno znaša mestno prebivalstvo komaj eno tretjino kmetškega.

Toda če še tako sočuvstvujemo z agrarnimi življi, vedeti nam je, da ni modernega gospodarstva brez obrtnega in mestnega. Kulturni človek ne more biti

LISTEK.

„Quo vadis?“

Velika drama iz Neronovih časov. Angleški dramatik S. Barret, izvirnika prevel Fr. Svetič.

Henrik Sienkiewicz, poljski romanopisec, je dandanes med najpopularnejšimi pisatelji svetovne literature. »Z ognjem in mečem«, »Potop«, »Quo vadis?«, »Križarji«, »Zmagoslavac« (»Pan Volodijeviski«) so prevedeni opetovano že na malone vse evropske jezike; prevode Sienkiewiczovih romanov imajo tudi Američani, da, celo v volapuku se že čitajo njegovi umotvori. Sienkiewicz se je — po svojih novelah iz poljskega narodnega življenja — posvetil docela zgodovinskemu romanu ter podaja v njem ogromne kulturne slike ter dramatičnoživahne, boja, trpljenja in junaštva polne odlomke iz najburnejših časov rimske, predvsem pa poljske historije. Bojev Poljakov z Nemci in tudi z Rusi ni opisal nihče vernejše, brezobzirnejše kakor Sienkiewicz.

V romanu »Quo vadis?« pa je podal gigantsko sliko viharjih bojev prvih kristjanov s paganskimi Rimljani; kruto, krvi in muk polno borbo kristjanstva s propa-

dajom Neronovim Rimom. Idealni, romantični romanticizem prvih kristjanov, žrtvujočih se s smehljajem na ustnih žrelu gladnih levov in rogovom besnih bikov na eni strani ter — dekadentnost perveznega, v polnosti in nezmernosti uživanja tonečega Rima na drugi strani. Rim s svojim blaznonečimernim in slavohepnim krvnikom v škrlatu, Neronom, naslajajočim se ob ječanje križanih in mesarjenih kristjanov ter jeklena, neomajna, vso grozo in strahoto mučenja in sramotjenja prenašajoča vera kristjanov za časa apostola Petra: to je snov velikega romana Sienkiewicza. Razuzdanost Neronovih bakhanalov, zabave in podlo uživanje njegovih kreatur ter nepopisno trpljenje preganjanih in davljenih žrtev v Velikem cirku med divjimi zverinami je opisal Sienkiewicz v obliki romana z vso umetnostjo velikega stilista. Podal pa je hkratu celo vrsto realističnih tipov Rimljanov in Rimljank, Grkov in Grkinj, Judov in Judinj vseh slojev in vseh starosti ...

Tega romana so se polastili takoj dramatik ter dali snovi tudi dramsko obliko. Angleži, Francozi, Italijani in Nemci so dramatisirali Sienkiewiczov roman bolj ali manj svobodno ter ga priredili efektno za gledališče.

Anglež Sullivan Barret je spisal svojo dramatizacijo čim najvernejše po romanu ter sestavljal več slik v silno dramo, za katere izvršitev je potrebno sijajnih dekoracij, razkošnih kostumov in predvsem mnogo dobrih igralcev in igralk.

»Rdečo nit« drame tvori ljubezen lahkoživega Rimljana, dvornika junaka Marka Vinicija in kraljevske ujetnice-porokinje Ligije. Sporedno se razvija tudi ljubezensko razmerje duhovitega Petronije do plemenite sužnje Eunice. Obenem pa se slika dvorno življenje za cesarja Nerona, ki da končno zažgati Rim ter obdolži iz strahu pred ustajo zločina sovražene asketične kristjane. Apostol Peter in njegov učenec Krisp ostaneta končno zmagovalca, kajti vero v Krista sprejmo celo njegovi najintimnejši družabniki, in na dvoru se pričinja upor protu morilcu lastne matere, — upor, ki se završi s smrtjo bestije Nerona ...

Jutri se uprizori na slovenskem odru Barretova dramatizacija Sienkiewiczovega romana »Quo vadis?« Dosegla je na največjih angleških in francoskih odrih velik umetniški uspeh. Dikcija v drami je vznesena, poetiška, značaji so narisani markantno in historično ozadje pa je jasno, dasi v širokih potezah.

Ulogo kraljične Ligije igra gđ. Rückova, Marka Vinicija g. K. Hašler, Petronija g. Dobrovolný, Eunice gđ. Kreisova, cesarja Nerona g. Lier, Popejo gospa Danilova, apostola Petra g. Dragutinović, orjaka Urso gospod Vetrovšek. — e —

„Amaconke carice“.

Opereta v treh dejanjih. Godbo zložil Viktor Parma.

Kdo se ne spominja več onega velikega navdušenja, s katerim je sprejelo slovensko občinstvo prelepo in tako krasno uspelo prvo opero našega priljubljenega skladatelja Viktorja Parme opero »Urh, grof celjski«, ki jo je komponiral skladatelj po besedilu g. prof. Funtka? Še več, da, največ slave si je pridobil g. Parma z divno svojo »Ksenijo«, ki je dosegla tudi v Zagrebu popoln uspeh, in katere prekrasni intermezzo igrajo dandanes tudi že daleč izven naše domovine. »Ksenija« je sledila fina, poetično sestavljena romanca »Stara pesem«, s katero je uvedel naš dični komponist v opero novo obliko. Tudi »Stara pesem« je sprejelo občinstvo tako v Ljubljani, kakor tudi v Zagrebu, z velikim priznanjem.

kakor ne brez obleke, tako tudi ne brez umetne svečave, železa itd.; nad tem mestnogospodarskim temeljem pa se zida večja duševna kultura, ki na kmetih prospevati ne more — o čemer še izpregovorimo. More si kdo vseučilišče, tehniko, konservatorij, gledališče, muzej ... misliti na vasi? Skratka, narod, ki hoče biti narod v pravem pomenu besede, ki hoče imeti svoje narodno gospodarstvo, ne more biti brez mestnega gospodarstva. Ravno v tem je glavni nedostatek slovanskih plemen, ki še do danes nimajo pravega meščanstva, kakor bi bilo želeli. Brez meščanstva pa ni nikdar bilo solidnega narodnega gospodarstva — to nam dokazuje zgodovina; ker nimamo krepkega meščanstva, v tem je nesrečna usoda tudi nas Slovencev. Naj nam kdo pove, kako pridemo naprej brez svojih mest! Naj nam kdo pove, kje bo središče slovenskoštajerske avtonomne dežele, ko Slovenci niti Brežic nimajo! Koliko je še težavnega dela, ako so težnje slovenske količkaj resne, ako ni pisava naših novinarjev in govornica naših politikov sam pesek v oči ljudstva! In pri takih vrzelih naše narodne ograje ne vedo, v čem bi se zedinili! Za Boga, saj nam skoro vsega manjka! Če niti tega ne izprevidimo, boljše, da vržemo svoje rjasto orožje v grmovje!..

Dejali smo, da je treba korenito pomoči našemu kmetu. Trdimo sedaj, da moramo biti naprednejši v smeri proti mestnemu gospodarstvu; eno moramo storiti, drugega pa ne opustiti! Slepa strast in lehkomišelnost ni za nas! Drugače pojdemo ne naprej, temveč, kakor v poslednjem času, nazaj. Naše ljudstvo se izseljuje v Ameriko, k nam pa hodijo tuji kapitalisti in si osvajajo našo zemljo. Statistika izkazuje med vsemi avstrijskimi narodi najslabše pomnoževanje našega naroda. In pri vsem tem načini ne najdejo točke, v kateri bi se zjedini!

Reče mi kdo, da sem Kasandra, prevelik pesimist. Dal Bog, da bi se motil s svojim pesimizmom! Po dosedanjih izkušnjah se pa bojim, da imam prav.

V Ljubljani, 22. decembra. Potovanje ruskega ministra Lambsdorffa.

Skoraj vse časopise v Avstriji, Rusiji, Srbiji in Bolgariji se bavi s predstojnim potovanjem ruskega ministra zunanjih del, grofa Lambsdorffa. Pripisuje se temu potovanju velika politična važnost. Posebno se sklepa iz dejstva, da potuje Lambsdorff preko Srbije in Bolgarije na Dunaj na zelo važno, da, historično njegovo misijo. Gre se v prvi vrsti za to, da se preiskusi praktična vrednost dogovora med Rusijo in Avstrijo glede Balkana, kateri dogovor je imel teh zadnjih pet let svojega obstoja le bolj platončno vrednost. Neposredni povod predstojajoči akciji so dali turški reformski načrti, ki nikogar ne zadovoljujejo. Splošno se sodi, da je Turčija napovedala tozadavne reforme za Macedonijo, da omoti velevalisti ter pridobi potrebnega

Sedaj pa je dovršil plodoviti gospod Parma zopet novo delo, živahno in duhovito zasnovano opereto »Amaconke carice«. Libretto, ki ga je napisal v nemškem jeziku A. D. Borum, je izšlo tiskano kot rokopis v tiskarni A. Slatnerja v Kamniku. Glasbeni material pa je prevzel založnik muzikalij in gledališki posredovalec Berté na Dunaju.

Dejanje operete se vrši na Krimu in v Besarabiji za časa vladanja ruske carice Katarine II. Glavno ulogo igra krdelo amaconk, sovražnic moštva, ki se pa končno — vse pomož. Poleg teh nastopajo tudi cesar Jožef II., Katarina II. ter knez Potemkin. Junak operete pa je duhoviti spletkar, mladi ruski državni svetnik Feodor Židanski.

Gosp. Parma je pokazal v novi svoji opereti vso svojo glasbeniško živahnost, ves svoj južni temperament, s katerim razpolaga. Lepi ruski motivi su umetniško uporabljeni v različnih samospelih, dvo-spevih, valčkih, koračnicah in drugih efektnih pevskih točkah.

Kakor vse Parmove opere, se odlikuje tudi opereta z izrednim bogastvom melodij ter z upravnim rafinirano orkestracijo.

Gotovo je, da se uprizori ta opereta že v kratkem ter da ne bodo čakali Slovenci nanjo predolgo!

časa, v ostalem pa so reforme mrtvo rojeno deto. Te reforme ne morejo zadržati vstaje, ki grozi spomladi bukniti z vso silo v Macedoniji ter se razširiti tudi na ostale balkanske pokrajine. Zato pa je treba preskustiti pravočasno rusko avstrijsko orientsko politiko, kako bo se vedla v kritičnem trenutku. Turški koraki se v tej zadevi povsem nezadostni in za balkanski mir odgovorne velevalisti nikakor ne morejo prepustiti Turčiji, da s silo napravi mir v Macedoniji, ker so znani dokazi, kako nečloveško postopa v takih razmerah. Seveda se bo moral projekt, kakršnega izdelata Rusija in Avstrija, predložiti v odobrenje velesilam, ki so zastopane v berlinski pogodbi, a baš pri tem se je bati, da se Nemčija ne bo vedla odkritosrčno, ker se ne bo hotela zameriti sultanu. In tudi to vprašanje se bo moralo rešiti v prisotnosti ruskega zunanjega ministra na Dunaju. V Srbiji in Bolgariji so zelo vzradoščeni nad prihodom grofa Lambsdorffa, saj je to za Srbijo prvi slučaj, da se potrudijo v Belgrad vodja zunanje politike velevalisti. Pričakuje pa se tudi, da bo prinesel pomirjujoče pojasnilo zaradi obiska ruske kraljeve dvojice na Ruskem. V Belgrad dospe grof Lambsdorff 24. decembra, v Sofijo pa 26. decembra, od tam potuje naravnost na Dunaj.

Dogodki v Venezueli.

Blokada venezuelanskega nabrežja je postala pretečeno soboto efektivna. Trgovinski promet je že ustavljen, vključno temu so tuji nedotaknjeni, tudi železniški promet se je zopet otvoril. Iz tega se razvidi, da venezuelanska vlada ne smatra nemško-angleško-italijanske akcije preveč resnim. Nemška križarka »Falken« je zajela venezuelansko ladjo »Victoria« ter jo uničila. Predsednik Castro je poveril ameriškega poslanika Bowena, da posreduje v njegovem imenu z oblegajočimi velesilami. Tudi so imenovane tri velesile odgovorile na predlog ameriške vlade, naj bi preporno zadevo rešilo mirovno sodišče. Vse tri velevalisti so pogojno za tako pomirjenje. Venezuelanske vlade niti vprašali niso za mnenje. Predsednik Castro dolži svojega protivnika, generala Matosa, da spletkari proti njemu v zvezi z oblegajočimi državami, ker je dobil Matos skrivoma ogromno orožja iz Evrope. In baš sedaj je Matos proti vladnim četam posebno agilen. Zasedel je Rio-Chico in Tucacas ter oblega Coro. Pridružil so mu je tudi bivši predsednik Andrade. Od raznih strani se zahteva, naj se Castro odpove predsedništvu. Kakor je videti, ima Castro dovolj opravka z domačimi sovražniki ter se ne more veliko brigati za zahteve oblegalcev morja. Ameriško časopisje piše zelo ostro proti Nemčiji, češ, da se name-rava polastiti kolonij v Venezueli in Braziliji.

Najnovejše politične vesti.

Ogrski državni zbor se je odgodil do 9. januarja 1903. — Macedonski komité izdeluje spomenico ter jo izroči ruskemu ministru Lambsdorffu pri prihodu na Balkan. — Italijanski državni proračun izkazuje prebitka 4 milijone lir. — Japonsko-kitajska banka za financiranje japonskih podjetij na Kitajskem se je ustanovila v Tokio s kapitalom 20 milijoni. — Angleški poslanik v Rimu, lord Currie of Hawley, je odstopil. — Punt v Perziji. V pokrajini Masandaran je hotel novi guverner Šahir Dowle uvesti upravo po ruskem načinu. Proti temu je začela duhovščina puntati prebivalstvo, češ, da so nove naredbe proti koranu. Prebivalci so res naskočili s sekirami oboženi najprej jetnišnice ter jetnike osvobodili, potem pa se lotili guvernerjeve hiše. Konjeniki pa so puntarje odgnali ter kolovodje polovili. Zoper italijansko vinsko klavzulo. Ogrska vlada je sklenila trgovinsko pogodbo z Italijo glede vinske klavzule odpovedati pred 1. januarjem 1903 ter skleniti novo pogodbo le pod pogojem, da se ne sprejme več vinska klavzula. — Protidietam v nemškem državnem zboru se je izrekel saksonski kralj. — Za odpravo veronauka iz ljudskih šol so vložili socialni demokrati in pristaši ljudske stranke v virtemberškem deželnem zboru utemeljeno predlogo, češ, da za ljudske šole zadostuje »nrvni pouk«.

Predloga se je odklonila. — Povodom godu ruskega cesarja je prineslo srbsko vladno glasilo navdušen članek, ki se začneja z rusko himno ter konča: »Iskre-nim molitvam ruskega naroda se pridružujejo molitve vsega slovanskega sveta, posebno pa srbskega naroda, ki zre vedno s trdno nado na svoje severne brate, ki vidi v ruskih carjih vsikdar zagovornike slovanskih koristi in obožuje v njih mo-gočne zaščitnike srbskega naroda«. — Za prestolonasledstvo v Brunšviku se vrše pogajanja s prusko vlado. Prusija bi bila pripravljena, prepustiti brunšviki prestol vojvodu iz Cumberlanda, ako bi se odpovedal svojim pravicam na Hannover. — Don Carlos se je baje odpovedal svojim prestolnim pravicam na ljubo svojemu sinu don Jaimeju. — Zoper volilno pravico tujcev. Mestni svet v Johannesburgu je sklenil, da imajo volilno pravico le angleški podaniki. — Črnogorske reforme določajo na prvem mestu zakon o prestolonasledstvu, potem pa tudi revizijo državljanskega zakonika in ustanovitev kasacijskega dvora. — Češki deželni proračun izkazuje 6,119.852 K primanjkljaja.

Dopisi.

Z dežele. V obče znanih odredbah deželnega šolskega sveta se je za in proti mnogo pisalo. Jako stvaren je videti dopis z dežele v »Slov. Narodu« z dne 18. decembra t. l. — Ta dopis naravnost pove, da so se počitnice prikrajšale zaradi slabih vspehov. Imenitno! S petimi šolskimi dnevi naj se dosežejo povoljni vspehi! Kdo pač temu verjame? Gotovo na celem svetu ni najti človeka, ki bi se dal o tem prepričati. Ako so na vadnici pri kakem učencu vključno dobremu instruktorju slabi vspehi, kaj pač store? Morda krive dotičnega učitelja? Nikakor ne! Slabo vsepa-jočega učenca odslové, da jim ne dela skaze, pa mirna Bosna. Na deželi je to drugače. Tu se morajo po zakoniti do-ložbi tudi slaboumni sprejemati in poučevati, pa ne samo poučevati, marveč učitelj sam jih mora brez obligatnih instruktorjev in vključno vsakovrstnim zaprekam tudi nekaj naučiti. Zakaj so se izdale mnogo hvaljene, pa tudi kritikovane odredbe, o tem se širijo vsakovrstne govornice in tudi ta, da se je bajé na višjem mestu reklo, da kranjski učitelji niso dosti vredni in vspehi v šolah ne dosti prida, na kar se je neki odgovorilo: »Potem se pa zastoni pol milijona na leto izmeče!« Naj si bode na tem kaj resnice ali nič, vendar omenjeni dopis nekako ravno to omenja. Zaključek tega bi bil, da se učiteljstvo zaradi nepovoljnih vspehov kaznuje s prikrajšanjem božičnih počitnic. Te kazni pa niso zaslužili, še manj pa so je vredni tako učenci kakor starši, najmanj pa učitelji. To nam pojasnuje najbolje zgodovina, objektivna sodnica razvitka kranjskega šolstva. Kdo se je pač brigal po Pirkerju za ljudsko šolstvo na Kranjskem? Komur so znane bivše razmere, bo pritrdil, da nikdo. Res so bili po njegovi smrti imenovani deželni šolski nadzorniki za ljudske šole, ali ti so bili de facto nadzorniki za srednje šole. Sami so se ob raznih prilikah izraževali, da jim ne preostaje brige na ljudsko šolstvo. Tako je bila ljudska šola na Kranjskem blizu 20 let takorekoč brez nadzornika — uboga zapuščenca pastorka. Kaj pa okrajni šolski nadzorniki? Ti so bili kraljiči vsak v svojem okraju in po svojem. Vzajemnega delovanja ni bilo. Ako si prišel iz jednega okraja v drugi, bilo ti je vse ponovom. S čimur si ustre-zal nadzorniku v prejšnjem, mu nisi v novem okraju. Deželni in državni poslanci prepričani, da pri takih odnošajih šolstvo nazaduje, so dolgo vrsto let zahtevali deželnega šolskega nadzornika samo za ljudske šole, kateri zahtevi se je končno vstreglo pred — blizu dvema letoma. Vsakdo si lahko predstavlja, kako se je delovalo v gospodarstvu, kjer ni bilo nobenega pravega gospodarja. Nevsplohov torej nikakor niso krivi učitelji, marveč bivše razmere. Štajerskim učiteljem se čudno zdi, da mi zdravimo bolezen, katero so oni zdavno preboleli. Preveč zdravila in zdravil naenkrat pa tudi zdravemu škoduje, zato, učiteljskiki abiturijenti bežijo v varno zavetje na Štajersko,

med tem ko se na Kranjskem za pet v enem okraju razpisanih nadučiteljskih mest zglašijo samo en prosilec. Morda so to pravi in povoljni vspehi? Srečna Kranjska! Kadar boš imela same učitelje, smejo potomci tvojega duševno krepkega naroda pričakovati krasnih vspehov in medletnih večmesečnih dopustnih počitnic v izobilju. Nepriistranska sodba in poznavanje razmer nam to potrjuje.

Obrambna sredstva proti klerikalizmu.

(Dalje.)

Bulla papeža Inocencija VIII. proti čarovništvu je rodila spis, ki je gotovo strašnejše vplival na vse človeštvo, nego katerakoli knjiga svetovne literature. Ta spis se imenuje »Malleus Maleficarum Maleficarum et earum haeresin framea contentens; v nemškem jeziku pa se imenuje ta spis navadno »Hexenhammer«. To knjigo sta spisala papeška inkvizitorja, dominikanska meniha Jakob Sprenger in Henrik Institoris.

Ta znamenita knjiga, ki je imela najmočnejši vpliv ne samo v cerkvi, nego na vse življenje narodov in na mišljenje ljudi, je bila oprta na tri avtoritete: na papeževo bullo »Summis desiderantes«, na kraljevo odločbo z dne 6. novembra 1486. in na aprobacijo bogoslovne fakultete v Koloniji iz leta 1487. »Kupi in čitaj — denarja ti ne bo žal«, je zapisano na izdaji iz l. 1519. in ljudje so pridno kupovali, kajti izdaja je sledila izdaji. Ta knjiga je postala kompendij najblaznejšega krivoverstva in navodilo za najgrozovitejše preganjanje nedolžnih ljudi in ker se v njej zrcali, kaj je cerkev mislila o čarovništvu, moramo vsaj na kratko omeniti vsebino tega spisa.

V l. delu razpravlja knjiga o tem, če je sploh čaranje mogoče in če to Bog dopušča ter pravi:

»Katoliški in resnični nauk je, da so čarovniki, ki s pomočjo hudiča, s katerim so sklenili zvezo z božjim privo-ljenjem, povzročajo čarovanje inške učinke.«

»Katoliška resnica je, da pri čarovniških učinkih vedno hudič čarovniku pomaga.«

»Trditve, da morejo moški hudiči z ženskimi hudiči stvarjati ljudi, je tako katoliška, da nasprotuje nje tajeje izrekom svetnikov, tradiciji in sv. pismu.«

»Katoliška je trditev, da gotova nečista dejanja izvršujejo najnižji med hudiči; porablajo se zato tisti hudiči, ki so spadali prej k najnižjim angeljem. Najvišji hudičev, ki uganjajo taka nenravna dejanja, se zove Asmodej.«

»Čarovnije ne povzročajo in ne razširja naravnost sam hudič, marveč je neposredni vzrok hudobna volja človeka, na katerega se vpliva z zvezd. Zakaj, ko bi zvezde ne imele resničnega vpliva na ljudi, bi astrologi ne mogli iz zvezd pravilno prorokovati prihodnosti. Vrh tega vpliva zvezdovje na hudiča, torej gotovo tudi na človeka.«

»Zakaj je čarovništvo bolj razširjeno med ženskami kakor med moškimi? Ta predmet je jako primeren za propovedi za ženske, a razpravljanje se mora s previdnostjo. O ženski hudobnosti govori že propovednik ... Kaj je pa ženska družega, kakor uničenje prijateljstva, neizogibna kazen, potrebno zlo, naravna izkušnja, domača nevarnost, mičen škodljivec, natorno zlo, pobarvano z lepo barvo. Ker je torej greh, jo odpraviti, je muka, jo obdržati; ako jo odpravimo, storimo zakonolomstvo, ali pa imamo vsak dan boj. Kar se tiče razuma, se zdi, da pripadajo ženske drugi vrsti (species) kakor moški. Vzrok je naraven. Ženska naginja bolj mesenosti, kakor moški; to izhaja iz mnogih nenravnih dejanj. Ta napaka se je že pokazala pri stvaritvi prve ženske, ki je bila narejena iz krivega rebra. Ker je torej v svojem živalskem bistvu nepopolna, zato razočara vedno. To dokazuje tudi postanek besede »femina« (ženska); ta beseda je namreč sestavljena iz »fec« in »minus« (fides = vera, zvestoba; minus = manj); kajti ženska ima vedno manj vere in je manj zvesta. Izkratka: vse zlo pri ženski izhaja od mesenosti, ki je pri nji nenasitna.«

To podlo zasramovanje žensk mora obuditi temveč ogorčenje, ker sta ta nauk formulirala dva papeška inkvizitorja, torej dva v cerkvi znamenita duhovnika in ga je torej potrdila duhovna fakulteta v Koloniji, pač ker se ujema z nauki drugih teologov. In to se je zgodilo v knjigi, ki je imela velikanski vpliv na mišljenje in dejanja vseh kristijanskih narodov. Lahko se reče: prav radi te knjige je moralo na tisoče poštenih žensk na grmado.

Tudi o ljubezni in o vplivu hudiča na ljubezen poroča ta knjiga. V tem oziru pa obsega toliko in tako neznanskih svinjarij, da so večji citati popolnoma nemo-goči. Omenjamo samo iz odgovora na 7. vprašanje: »ali morejo čarovniki pri ljudeh obuditi ljubezen ali sovraštno?« — da piše ta knjiga:

»Poznali smo staro žensko, ki je s čarovnijo zapeljala tri opate k nečisti ljubezni in jih potem usmrtila. Priznala to sama in rekla: niso me mogli pustiti, ker so pojedli toliko mojega blata in pri tem je z razširjenima rokama pokazala, koliko. Priznati moramo, da takrat še nismo imeli oblasti, jo kaznovati, zato še živi.«
(Dalje prih.)

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 22. decembra.

— **Osebnosti.** Davkar v Kostanjevici, g. Karol Seitz, je šel v pokoj. Premeščeni so: davčni pristavi g. Rajko Levstek iz Ljubljane v Cerknico, gosp. Val. Kompare iz Cerknice v Krško, g. Val. Novak iz Krškega v Kranj in davčna praktikanca g. Fran Zorec iz Metlike v Mokronog ter Ludovik Košar iz Il. Bistrice v Kočevje.

— **Repertoire slovenskega gledališča.** Jutri, v torek, se igra prvič na slovenskem odru velika rimska drama »Quo vadis?«, o kateri govorimo obširnejše v današnjem podlistku. Barratovo dramatisacijo je prevel g. Fr. Svetič iz angleščine, za oder priredil pa g. režiser Fr. Lier. Odbor dramskega društva je poskrbel za nove dekoracije in nove kostume. Pri drami sodeluje vse dramsko osebje, ženski operni zbor in vojaški orkester. Slike iz te drame so razstavljene v izložbah Gričar-Mejačeve in Schwentnerjeve trgovine ter Šešarkove trafike. — Prihodnji predstavi bosta radi božičnih praznikov šele 26. t. m.

— **Slovensko gledališče.** V soboto smo čuli prvič na slovenskem odru znamenito češko opero »Psoglavci« K. Kovačevica, ki je imela v Pragi, v Brnu, Plzni in tudi v Dubrovniku največji uspeh. Na prvem mestu se nam je zahvaliti intendant slovenskega gledališča, da nam je nudila to krasno delo na slovenskem odru. Opera je uglasbena v velikem modernem slogu, in komponist uporablja vsa sredstva glasbene tehnike ter zahteva tako od pevcev kakor od orkestra višek muzikaličnega znanja. Kar se tiče petja, seveda poslušalec ne sme pričakovati melodij in arij, ki bi se mu takoj utisnile v uho, kajti komponist ne deluje v žanru laških oper, marveč ima vedno namen, besedilo karakterizirati v izvajanju glasov. Zategadelj seveda skladatelj ne more razvijati dolgih arij, ker mu to preprečuje že libretist, ako hoče komponirati v modernem slogu. Dramatični razvoj je zelo nagel, in pevec, ki sledi popolnoma besedilu, ima le malo prilik, izvajati dolge arije. Da samosplov sploh ni, je pri moderni operi, ki se strogo izogiblje monologom, samo ob sebi razumljivo. Moderni slog opere zahteva ne le dramatičnosti in realistične libretta nego tudi realistične glasbenega dela. Zategadelj sta si moderna drama in opera postali v tehniki docela skladni ter sta upravi iz tega vzroka tudi modernemu razumu in čustvu bližji, kakor one iz Verdijevih in Meyerbeerovih časov, ko so polagali komponisti največjo važnost na takozvani bel-canto in so pri tem odkazovali orkestru le podrejeno ulogo spremljevalca, ki se je gibal včasih čisto v slogu muzikaličnega simplicissima — harmonike! Nova struja opernega komponiranja, ki ima v Wagnerju svojega prvaka in utemeljitelja, daje orkestru pod odrom prav tako važno nalogo, kakor pevcem na odru, in tudi v Kovačevicovi operi delujeta pevec in orkester neodvisno drug od drugega, vendar pa vzporedno v duhu besedila. Orkester deluje z vsemi instrumenti modernega velikega orkestra, in se odlikuje skladatelj Kovačevic z znamenito instrumentalno tehniko. Od najfinjšega čustva do najburnejšega izbruha strasti izraža orkester vedno v najkrasnejšem blagoglasju duševno stanje delujočih oseb. Tudi disharmonije opazamo v kompoziciji, ki pa imajo namen, izraziti duševni boj docela realistično. Glasba je popolnoma moderna, pri tem pa vendar na mestih, kjer govori narod, čisto v narodno-češkem duhu. To opazamo posebno pri zborih in v prizorih iz ljudskega življenja. Vodilni motivi prepletajo opero po Wagnerjevem vzoru. Skratka: »Psoglavci« so opera, ki se z muzikaličnega stališča mora prištevati k prvim slovenskim umotvorom moderne glasbe. Ker je tudi besedilo vseskozi dramatično, zanima opera

tudi muzikalično manj izobraženega poslušalca od začetka do konca. Scenerija je velezanimiva in pestra. Ta izredno težka opera se je izvajala v soboto — če prezremo nekatere popravljive male negotovosti — zelo dobro. V prvi vrsti je omeniti gosp. tenorista Fr. Vlčka, ki je svojo veliko ulogo v pevskem in tudi igralnem oziru obvladal popolnoma. Pel je vzlic svoji rodbinski nezgodi ogromni tekst slovenski, dočim se g. Král, ki je izvršil svojo pevsko ulogo enako znamenito, do premijere še ni priučil slovenskega besedila, čemur smo se čudili. Pohvaliti nam je g. Hašlerja, ki se je za svojo izdatno ulogo nepričakovano dobro kvalificiral. Svojo ulogo je prav dobro igral in pel tudi g. Aschenbrenner, ki ima kot režiser za opero posebne zasluge. Med damami, ki imajo le manjše uloge, se je predvsem odlikovala gospa primadona Svobodova Hanušova s svojim zvonkim, simpatičnim glasom in dobro igro. Gdč. Gliivarčeva je zasta vila vso svojo pevsko umetnost za ulogo grčeve starke ter jo tudi v igri — vzlic premlademu obrazu — prav lepo karakterizirala. Gdč. Prochazkova je pela Lamingerjevo soprogo in zadoščala popolnoma. Vsi drugi pevci in pevke so docela ustrezali. Zbori so se potrudili za svojo težko nalogo in so jo izvršili častno. G. kapelnik Beniček kot glava vsega je bil mož na svojem mestu ter je z veliko, priznanja vredno spretnostjo vodil ves aparat. Občinstvo je sprejelo opero z navdušenjem ter izražalo pevcem opetovano svojo pohvalo. Ker so sodelovali tudi naši dramski člani z vno in se je na bavilo za opero tudi nekaj novih kostumov, rekvizitov in dekoracij, se je tudi za zunanjo opremo storilo za naše razmere dovolj. Preverjeni smo, da najdejo »Psoglavci« prijateljev v vseh slojih naše gledališke publike, saj je ta opera pravi biser slovenske glasbe. △

— **„Slovenec“ in g. Borštnik.**

»Slovenec« je v soboto razveselil svoje čitatelje z novico, da bo g. Borštnik že v januarju gostoval na slovenskem odru ter da bo menda tudi angaževan. Sporoča se nam, da se o kakem gostovanju gosp. Borštnika doslej še ni ničesar določalo in da o angaževanju ni bilo niti govora. G. Borštnik ostane član zagrebškega gledališča. Kako pa je z gostovanji zagrebških igralcev, pevcev in pevk, sta pokazala služaja — Polakova in Cammaroka!

— **Uspehi misijona.** Iz Rajhenburga se nam piše: Imeli smo tukaj od 27. listopada do 8. t. m. misijon. Pri tem misijonu je ena ženska znova zblaznela, potem ena 23 let stara posestnica zaradi tega misijona umrla in več ljudi je zbolelo. Pridigovalo se je tudi pri tem misijonu o mišjih luknjah.

— **Iz Novega mesta** nam pišejo 20. t. m.: Danes smo spremili k zadnjemu počitku soprogo našega gimn. vodje dr. Detele. Umrli je 46 let stara. Vsaka obitelj v mestu poslala je svoje k sprevedu. Vsa šolska mladina, vsi uradniki, profesorji, so se udeležili pogreba. Pokojna gospa je bila nečakinja škofa dr. Pogačarja. Dosti let je bivala pokojnica med nami, a nikdar ni koga žalila, o kateri osebki kaj napakega govorila. Bila je mati, gospodinja v najlepšem pomenu. Le za svoje ljube se je brigala, v krogu svoje družine ji je bila zemlja in nebo. Naj je ostalim nekaj tolažbe v zadnjem sprevedu, kakršnega že dolgo ni bilo v Novem mestu in v presrečnem sočustvovanju vseh! Ljub spomin ti vzorni materi!

— **Lov na Raskovcu.** Znameniti vsakoletni lov na Raskovcu se je vršil včeraj. Padlo je 55 srn in dve lesici.

— **Izpred sodišča.** Pri tukajšnjem deželnem kot kazenskem sodišču vršile so se dne 20. t. m. sledeče obravnave: 1. Zoper Janeza Frakeljna, Gregorja Marolta oba delavca in Franceta Tobijasa krojača, vsi iz Šmartna pri Savi doma, ker so Franceta Kačarja družini grozili, da jih bodo pobili; Frakelj je tudi letos dne 16. novembra razbijal s kolom po ograji Kačarjeve hiše in grozil, da kdor pride vun, ga ubije. Dne 17. novembra so pa vsi trije s kolmi oboroženi izživali Kačarja in ga klicali, da naj vun pride, da ga ubijejo. Frakelj je bil obsojen na pol leta, druga dva pa vsaki na 2 meseca težke ječe, katera se jim je pa poostrišla z 1 postom vsakih 14 dni. — 2. Za 5

mesecev v ječo je bil obsojen Janez Ramovš, delavec, doma iz Zavrha, ker je na Šmartni gori 16. oktobra Franceta Šetina s črtalom po glavi udaril, česar obtoženi Ramovš ni tajil. — 3. Janez Polesnik iz Kresniškega vrha, je preskrbel svojemu 19letnemu sinu Janezu Polesniku ml. denar in na drugo ime se glaseč potni list za prehod v Ameriko, a vendar se sinu ni posrečilo odpotovati in tako odtegniti se vojaški dolžnosti, ker ga je mestni redar na kolodvoru zasačil. Oče je bil obsojen na 5 dni, sin pa na 3 dni zapora in vsak na 5 K denarne globe. — 4. V tajni obravnavi je bil obsojen zaradi hudodelstva motenja vere in javnega nasilstva Matevž Novak, hlapec iz Rovt, sedaj vojak v Trstu na 20 mesecev težke ječe, poostrene z 1 postom in trdim ležiščem vsakih 14 dni. — 5. Anton Krašovec, Alojzij Šraj in Jernej Hiti iz Metulov so bili po orožnikih zasačeni, ko so šli s puškami oboroženi v grofa Auerperga revir divjačino streljat. Obsojeni so bili zaradi lovske tatvine po 5 mesecev v težko ječo, poostreno z 1 postom vsakih 14 dni.

— **Ogenj na Karlovski cesti.**

Včeraj zvečer okoli 9. ure je stražnik na gradu z dvojnimi strelom signaliziral ogenj na Karlovski cesti. Posestnici Mariji Ahlin se je vnela slama in seno nad hlevom. Kako je ljubljansko prostovoljno gasilno društvo vedno in točno pripravljeno, z vso močjo svojemu bližnjemu pomagati, se je sinoči sijajno dokazalo. Mogoče se še ni dim, provzročen od strela na gradu razpršil, ko je že dirjal prvi oddelek z brigadnico pod vodstvom društvenega načelnika g. L. Striceljna na lice mesta; kmalu na to je odrinil tudi drugi oddelek z lestvo za njim. Da pa društvo tudi za telesno varnost skrbi, je razvideti z dejstva, da sta enako hitro prihitela na mesto tudi društvena zdravnik gosp. Fr. Finz in g. dr. Vinko Gregorič. Na vsakem vozu se nahaja popolnoma moderno urejena lekarna, opremljena z vsemi potrebnimi rekviziti in zdravili za prvo pomoč ponesrečenim. Pohvalno je omeniti tudi vojaško, žandarmerijsko in policijsko stražo, katera jo bila takoj na mestu, da bi pomagala eventuel. pož. brambri pri gasilnem poslu. Želeti bi le bilo, da v prihodnje straža takoj zapre pristop občinstvu, ter pred ognjem pripravi prostora, da se dospeli tren požarne brambe lahko takoj razprostre. Dalje bi bilo tudi umestno, da oni stražnik, ki ima ob času požara v tisti ulici oziroma cesti stražo, stopi takoj k ognju najbližnjemu vodovodnemu hidrantu, da požarna bramba ne zgublja preveč časa z iskanjem hidranta, kar je ravno po zimi, ko je cesta z ledom in snegom pokrita, dokaj zamudno. Do večje nesreče ni prišlo, ker se je ogenj ob pravem času vdušil. Iz včerajšnjega slučaja pa sl. občinstvo lahko točnost in marljivost prostovoljne požarne brambe razvidi, v katero lahko v vsakem slučaju zaupa; želeti bi pa bilo, da se tudi hvaležno pokaže za njeno trudopolno delovanje. Lepa prilika nudi se sl. občinstvu ravno sedaj, ko priredi društvo svojo vsakoletno božičnico isti skazati naklonjenost s kakim darilom ali pa s svojo navzočnostjo pri božičnici.

— **Nasledki nagle vožnje.** V soboto popoldne pripodil je Erzinov hlapec Anton Logaj po Radeckega cesti na Sv. Petra cesto z vpreženim konjem tako naglo in neuprevidno, da je zadel v voz Matevža Amroša iz Šmartnega pri Litiji in raztrgal pri konjski opravi štrango in jermen. Ambroša je vrglo pod konja, kateri mu je s kopitom stopil na levo ledje in ga poškodoval. Tudi hlapec Ant. Logaj je padel, pa se mu ni ničesar zgodilo.

— **Na južnem kolodvoru najdene reči.** V času od 13. do 19. t. m. so bile na južnem kolodvoru najdene sledeče reči: rujava suknja in rujav, rdeče črtast koo.

— **Tatvina.** V Čišnovarjevi gostilni v Kolodvorskimi ulicah je bil danes ponoči Antonu Sebeniku iz Planine ukraden bankovec za 100 K, njegovemu bratu Iv. Sebeniku pa je zmanjkala ura z verižico. Policija je tatu na sledu.

— **Nezgoda.** Ivan Svetil, kurjač na državni železnici, 37 let star, iz Zgornjega Bernika, se je včeraj med vožnjo v Kamnik oparil na obeh nogah in so ga morali prepeljati v bolnico.

— **Zapri so danes dopoldne Maksa** Gostinčarja, sina krščanskega socialca Jos. Gostinčarja, ker je storil več tatvin.

• **Najnovejše novice.** Uvoz v Avstro-Ogrsko carini podvrženega blaga je iznašal od 1. januarja do 1. decembra 1902 skupno 15726 milijonov kron, za 699 milijonov K več kot v istem času lani; izvoz je iznašal 1760 milijonov kron, t. j. za 36 milijonov kron več kot lani. Potemtakem je iznašala aktivna trgovinske bilance 1874 milijonov kron. — Nadvojvoda Evgen je v Inomestu obolel za influenco. — Poskušen umor pri belem dnevu. V Berlinu je streljala Čehinja Ema Wienerse na ulici na svojega bivšega ljubčka, inženjerja Bära ter ga smrtno ranila. — Šolarji — tihotapci. Pri Nahodu je finančna straža prišla sedem šolarjev, ki so že dalje časa po navodilu svojih staršev vtihotapljali saharin in kavo čez mejo. — Ladja z vinom se je potopila med Reko in otokom Arbe. Tudi kapitan je utonil. — Prednico sirotišnice v Monakovem, gdč. pl. Häusler so zaprli, ker je na sumu, da je zastrupila neko strežnico. — Za 600.000 lir nakitja je izgubila soproga tajnika grškega kralja na potu med Rimom in Genovo. — Izgnani španski anarhisti. Iz Buenos Ayres so izgnali 10 španskih anarhistov ter jih je pripeljal poseben parnik domov v Španijo. — Poneverjenje. Pri posojilnici in hranilnici »Hungenbrunn« na Dunaju je poneveril blagajnik Kien 5000 K.

Društva.

— **Narodne čitalnice ljubljanske** občni zbor za leto 1902, vršil se je včeraj, dne 22. t. m. ob 11. uri dopoldne v mali čitalniški dvorani. Po nagovoru društvenega predsednika dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniškega, poročilu društvenega tajnika Milan Paternostra in poročilu blagajnika dr. Hubert Souvana, vršila se je volitev novega odbora; izvoljeni so bili enoglasno vsi lanski funkcionarji.

— **Splošno slovensko žensko društvo** nadaljuje jako marljivo s prirejevanjem javnih predavanj. Društvo ima glede predavateljev srečo; vselej najde spretnega predavatelja, ki zna predmet, kateri si je odbral za predavanje, zanimivo obrazložiti. Sinoči je predaval gosp. profesor Macher o fiziki v kuhinji. Predavanje je bilo mnogoštevilno obiskano. Gosp. predavatelj je poljudno ter interesantno pojasnil različne fizikalne pojave ter nekatera razjasnila podprl z eksperimenti. Za svoje predavanje je gosp. prof. Macher žel obilo zasluženega priznanja.

Telefonska in brzojavna poročila.

Dunaj 22. decembra. Pri včerajšnji konferenci avstrijskih in ogrskih ministrov je bilo sklenjeno, odpovedati trgovinsko pogodbo z Italijo. To se zgodi še pred novim letom. Zahtevanje ogrske vlade, naj se odpovedo še druge trgovinske pogodbe, je bilo odklonjeno. Glede avstro-ogrške nagodbe se obstoječe difference še vedno niso poravnale, zlasti ne glede konversije skupne rente, tako da bo treba nove konference, ki bo tudi še pred novim letom.

Dunaj 22. decembra. Češko-nemška pravna konferenca je sklicana na soboto dne 3. januarja.

Dunaj 22. decembra. Ministrski predsednik Körber je bil danes v avdijenci pri cesarju, potem pa je sklical ministrski svet.

Dunaj 22. decembra. Cesar se je tako pozdravil, da pojde tudi letos čez božične praznike v Waalsee k nadvojvodinji Valeriji.

Dunaj 22. decembra. Ruski minister grof Lambsdorff se bo mudil tri dni tu. Njemu na čast se priredi slavnostni dvorni diné, pri ministru grofu Goluchowskem pa soareja.

Lvov 22. decembra. Minister grof Lambsdorff je prišel danes sem in se čez Budimpešto odpeljal v Beligrad.

Praga 22. decembra. Češki agrarci so imeli tu shod, na katerem so se izrekli tako proti Körberjevemu načrtu za uredbo jezikovnega vprašanja, kakor tudi proti elaboratu mladočeškega kluba. Agrarci sestavijo poseben elaborat.

Opava 22. decembra. Zaupni možje nemške nacionalne stranke iz Slezijske so se izrekli proti elaboratu nemških strank glede jezikovnega vprašanja.

Borzna poročila.

Ljubljanska

KREDITNA BANKA V LJUBLJANI.

Uradni kurzi dunajske borze dne 22. decembra 1902.

Naložbeni papirji.	Denar	Blago
4 1/2% majeva renta	101 35	101 55
4 1/2% srebrna renta	101 15	101 35
4 1/2% avstr. krona renta	100 35	100 55
4 1/2% zлата	120 70	120 90
4 1/2% ogrska krona	97 90	98 10
4 1/2% zлата	120 70	120 90
4 1/2% posojilo dežele Kranjske	97 75	97 95
4 1/2% posojilo mesta Spljeta	99 75	100 75
4 1/2% " " Zadra	100 75	101 75
4 1/2% bosn.-herc. žel. posoj. 1902	99 80	100 80
4 1/2% češka dež. banka k. o.	99 25	99 90
4 1/2% " " ž. o.	99 25	100 25
4 1/2% zast. pisma gal. d. hip. b.	100 15	100 60
4 1/2% pešt. kom. k. o. z 10% pr.	105 70	106 70
4 1/2% zast. pisma Innerst. hr.	101 50	101 50
4 1/2% " " ogr. centr. dež. hr.	100 50	101 25
4 1/2% " " hip. banke	100 65	101 65
4 1/2% obl. ogr. lokal. želez. d. dr.	99 50	100 50
4 1/2% " " češke ind. banke	99 25	100 25
4 1/2% prior. Trst.-Poreč lok. želez.	98 75	99 75
4 1/2% " " dolenskih železnice	99 50	100 50
4 1/2% " " južne želez. kup. 1/1 1/2	294 75	296 75
4 1/2% avstr. pos. za želez. p. o.	99 50	—

Srečke.	1854	1864
" " " 1860 1/2	183	185
" " " 1864	249	253
" " " tizske	156	158
" " " zemljske kred. i. emisije	265	267
" " " II.	264	265
" " " ogrske hipotečne banke	264	265
" " " srbske a frs. 100—	89	91
" " " turške	111 50	112 50

Bazilika	srečke	1845	1945
Kreditne	434	438	—
Inomoške	86	88	50
Krakovske	75	78	50
Ljubljanske	75	77	—
Avstr. rud. križa	55 35	56 35	—
Ogr.	26 75	27 75	—
Rudolfove	70	75	—
Salcburške	76	79	—
Dunajske kom.	428	432	50

Delnice.	63	64
Južne železnice	677 50	678 50
Državne železnice	1550	1556
Avstro-ogrsk. bančne delnice	6 150	672 50
Avstr. kreditne banke	710	712
Ogrske	254	254 50
Živnostenske	700	708
Premogokop v Mostu (Brux)	368 50	369 50
Alpinske montan	1440	1460
Praške želez. ind. dr.	468 50	469 50
Rima-Murányi	374	378
Trboveljske prem. družbe	298 50	300
Avstr. orožne tovr. družbe	1142	116
Češke sladkorne družbe	—	—

Valute.	11 31	11 35
C. kr. cekin	19 05	19 08
20 franki	23 40	23 48
20 marke	23 90	23 98
Sovereigns	117 10	117 30
Marke	95 25	95 40
Laški bankovci	251 50	253 50
Rubli	—	—

Žitne cene v Budimpešti.

dne 22. decembra 1902.

Termin.	za 50 kg K	7 76
Pšenica za april	50	6 74
Rž " april	50	5 78
Koruzna " maj	50	6 23
Oves " april	50	—

Effektiv. Mirno, nespremenjeno.

Singer-jevi šivalni stroji.

Paris 1900
"GRAND PRIX"
Najvišje
odlikovanje.

- Originalni Singer-jevi šivalni stroji**
so vzorni v konstrukciji kakor v izpeljavi.
- Originalni Singer-jevi šivalni stroji**
so neobhodno potrebni za domačo rabo in obrt.
- Originalni Singer-jevi šivalni stroji**
so najbolj razširjeni v tovarniškem prometu.
- Originalni Singer-jevi šivalni stroji**
so neprekošni v izvrševanju kakor v trpežnosti.
- Originalni Singer-jevi šivalni stroji**
so izvrstno pripravljeni za moderno umetno vezenje.

Brezplačni poučni tečaji tudi v modernem umetnem vezenju.

Singer Co., delniška družba za šivalne stroje.

(3155) **Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 6.**

Ob priliki božičnih in novoletnih daril

usojam si p. n. častito občinstvo opozoriti, da le cvetlica ali rastlina, bodi si sveža ali suha, je damam in gospodom najljubše darilo in te se dobé, kakor cvetlice v loncih, sveže in pripravljene palme, šopki, cvetlične košarice, vse v raznih vrstah in po jako nizkih cenah le pri

Alojziju Korsiku

v Ljubljani, Šelenburgove ulice 5.

Vam kličejo cvetke: „Ne zabite nas!
Smo ljube vsakemu sleherni čas.
Cvetlic se ne brani najvišja gospa,

i skromna djevojka nas rada ima.
Nas mnogo je zbranih pri Korsiki
v Šelenburgovi ulici.

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 806 m. Srednji zračni tlak 758 mm.

Dec.	Čas opa- zovanja	Stanje baro- metra v mm.	Temperatura v °C	Vetrovi	Nebo	Padevina v mm.
20.	9. zvečer	733 3	— 10	sr. zahod.	del. jasno	—
21.	7. zjutraj	730 8	— 3 8	sl. sever	jasno	—
	2. popol.	730 5	6 7	sr. zhszh.	pol. oblak.	0 0 mm.
22.	9. zvečer	732 8	1 9	brezvetr.	jasno	—
	7. zjutraj	738 4	— 2 1	sl. jzjah.	jasno	—
	2. popol.	741 5	5 0	sr. vzsvzh.	jasno	0 0 mm.

Srednja temperatura sobote in nedelje 03°
in 16°, normale: —21° in —22°.

Zahvala.

Za izkazano nam sočutje ob smrti
naše iskreno ljubljene, srčno dobre sestre
ozioroma tete in sestrične, blagorodne
gospe

Karoline Urbas

c. in kr. stotnika vdove

za častilno spremstvo k zadnjemu po-
čitku in za darovane krasne vence iz-
rekamo vsem sorodnikom in znancem
najpriščnejšo zahvalo.

(3157) **Žalujoči ostali.**

Zahvala.

Globoko potrta radi britke izgube
svoje nam tako zgodaj odvzete, iskreno
ljubljene, srčnodobre soproge, ozioroma
matere, gospe

Josipine Blumauer

čutim se dolžnega, v lastnem in v imenu
svoje hčerke vsem sorodnikom, prija-
teljem in znancem za mnoge dokaze
srčnega sočutja ob nagli smrti, za mno-
goštevilno in častilno udeležbo pri po-
grebu kakor tudi za krasne vence, zla-
sti pa za ganljivo nagrobno izreči svojo
najiskrenejšo in najsrčnejšo zahvalo.

Ljubljana, dne 21. decembra 1902.

(3156) **Leopold Blumauer.**

Absolviran jurist

želi vstopiti kot **notarski kandidat**
v notarsko pisarno takoj z novim letom.
Odgovori naj se adresirajo na uprav-
ništvo »Slov. Naroda« pod šifro „Notarski
kandidat.“ (3154 - 3)

Popravila šivalnih strojev

vseh sistemov točno,
dobro in ceno.

Prodaja

najboljšega olja za šivalne stroje, igel,
delov in pristojnih potrebščin, apa-
ratov za razna šivalna dela.

**Singer Co. delniška družba za
šivalne stroje**

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 4
in v vseh filialkah. (2904—5)

2786 Veliko denarja! (19)

do 1000 K na mesec morejo si pošteno prislužiti
osebe vsakega stanu (kot postranski zaslužek).
Natančneje pod „Reell 118“ na Annoncen-Ab-
teilung des MERKUR, Stuttgart, Schickstr. 6.

**Edina zaloga na Kranjskem:
lekarna Piccoli**

„Pri angelju“

Ljubljana, Dunajska cesta.

**Železnato
vino**

**LEKARJA
Piccoli-ja
v Ljubljani.**
Dobiva se v lekarnah

Poliherska steklenica velja 2 K.
Zunanja naročila izvršuje lekarnar **Gabrijel
Piccoli** v Ljubljani točno, ako se mu pošlje
(2910) znesek po poštne povzetju. a (4)

Stara je kašljala cele noči,
Cvekov si brinovec brž naroči,
Napravi si grog, ki ozdravi gorje,
Kdor ne verjame, poskusi naj le!

Obeski za božična drevesa

zelo lepo sortirani iz peciva in čokolade, sladkorja, norinberško - baselskih
pogačic in več raznih vrst finega medenega blaga.

Sveče za božična drevesa

v veliki izbiri po najnižjih cenah pri

(3107—3)

Teodoru Novotny

Ljubljana, Dunajska cesta št. 11.

Na zunan se pošilja točno, najsolidneje, najceneje.

Za Božič

priporoča

Rudolfa Kirbischa slaščičarna

v Ljubljani, Kongresni trg

svojo bogato izbero atrap, bonbonirov, košaric s sadjem, poslad-
korjenega in glaziranega sadja v škatljicah, najfinejših bon-
bonov in peciva.

Sadni kruh (Kletzenbrot), mandolate, medene potice, popernjake,
najfinejše, najlepše in najcenejše naveske za božična drevesa,
sladkor, kutinov sir, kutinove zanjke, čokolado itd. Najfinejše
pecivo za čaj, pecivo za bolnike, šampanjski suhor (piškoti),
kakao, čokolada, čaj, rum najfinejša desertna vina in likerji,
prepečenec, skladanec (Waffeln), Karlovarske mlince (oblate)
za Pišingerjeve torte itd. itd. (3067—4)

Za praznike najfinejše potice, pince, šarteljne, vina
iz ces. kr. dvorne kleti na Dunaju.

Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Polnovplačani akcijski kapital

K 1.000.000—

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, co-
munalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev
in deviz.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Špitalske ulice šte. 2.

Zamenjava in eskomptuje

izdane vrednostne papirje in vnovčuje zapale

kupone.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kaveje.

Ekompit in inkasse menic.

Daje predudjme na vred. papirje.

Zavaruje srečke proti kurznj

izgubi.

(2975—10)

Borzna naročila.

Podružnica v Spljetu

(Dalmacija).

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti
ugodnim obrestim. Vložni denar obrestuje od
dne vloge do dne vzigaja.

Promet s čeki in nakaznicami.